

Memòria activitat

camp de treball: reconstrucció casa ibera

L'ENTITAT que organitza el camp de treball és ART, l'Associació per a la Recuperació de la Tinença de Benifassà, constituïda al 2005, registrada per la Generalitat Valenciana amb el CV-01-039014-CS. La seu social de l'associació es troba al Ballestar amb un àmbit d'actuació comarcal. <http://benifassa.org/>

CAMP DE TREBALL: reconstrucció casa ibera

Objetiu: realitzar la reconstrucció no *in situ* d'una de les cases excavades (el recinte 2 segons l'estudi preliminar publicat) del jaciment iber de la Morrandà, seguint tècniques d'arqueologia experimental, per tal de facilitar una **millor comprensió** del món iber i **ajudar a potenciar el turisme cultural a la Tinença de Benifassà**. Els treballs de reconstrucció seran realitzats per voluntaris internacionals.

- **Ubicació:** La rèplica es construirà en un emplaçament de fàcil accés, pròxim al Ballestar, cedit a la nostra associació per a aquest fi..

Lat 40° 39'58.90'' N

Lond. 0° 10'43.23'' E

Parcela: 12 93 pol 35 parcela 424

- **Dates:** del 2 al 20 de juliol del 2018
- **Recursos humans:**
  - camp de treball de **15 voluntaris internacionals:** entre ells tenim gent de Mèxic, Rússia, Taiwan, Bulgària, Bèlgica, Txecoslovàquia, França, i una noia que arriba des d'Austràlia
  - 10 membres de la nostra associació (ART) entre ells dos llicenciats en arqueologia.
  - i 5 voluntaris, entre ells personal qualificat tècnicament en construccions de pedra i arquitectura bioclimàtica.
- **Horari del camp de treball:** de 8:00 a 14:00 H. La resta del dia és lliure, de la mateixa manera que el cap de setmana.

Camp de treball d'arqueologia experimental:

Se pretén experimentar en la construcció, no en la forma d'obtenir el material constructiu ni els mitjans utilitzats, s'utilitzaran útils moderns en la major part de funcions no estrictament relacionades amb el fet constructiu, sempre que no alterin ni la naturalesa dels materials ni els processos constructius.

Per a la recreació de l'espai es seguirà la informació publicada sobre l'excavació del jaciment de la Morrandà, i quan no hi hagi dades objectives al respecte, es seguiran les hipòtesis de diferents publicacions referents, en arquitectura ibèrica i arqueologia experimental. *(Vegeu bibliografia consultada)*

El **procés de treball** serà el següent:

- **preparació** del solar:

inicialment es rebaixarà el terra amb una màquina excavadora, al jaciment el sòcol s'assenta directament sobre la roca.
- **elaboració de toves**
  - es realitzarà la barreja en les següents proporcions: terra 75%, aigua 10% i fenal 15%

- s'ompliran els motlles de fusta compactant la barreja anterior manualment.
  - 19x13x4,5 cm com els trobats al jaciment
  - 25x12x17 cm mesures trobades en jaciments propers com el Puig de la Nau
- assecat per les dos cares.
- **Sòcol de pedra.** Construcció dels murs que conformen el sòcol de la casa. Es construiran dos murs paral·lels de 10 metres de llarg i 45 cm d'ample, aquests dos murs i el que correspondria a la façana, de 4 metres de llarg, tindran una alçada de 0,5 metres des del que seria el sòl d'ocupació. El mur corresponent a la paret posterior del recinte es construirà totalment en pedra ja que l'original formava part de la muralla. El sòcol es realitzarà amb pedres planes de diferents mides travades amb fang tal com veiem en el jaciment. A l'angle sud-oest del mur, corresponent a la façana del recinte reproduïrem l'empedrat quadrangular de la casa original, format per lloses ben disposades emmarcant l'entrada del recinte, que ajudaven a facilitar l'accés i salvar el desnivell amb el carrer.

imatge: recinte 2 en l'actualitat

Es realitzarà també el sòcol de la paret interior que divideix el recinte 2 en dues habitacions.

- **Alçat** de les parets de 2,5 m. amb toves i morter de fang,
- **Embigat**, col·locació de bigues de fusta en sentit transversal recolzades sobre les parets.
- **Entramat de canyes**
- **Recobriments**, la barreja varia de l'anterior, el fang (aigua i terra) es barrejarà amb el doble de fenal.
- **Porta i condicionament interior**: aquesta primera fase conclourà amb la col·locació d'una porta de fusta i el condicionament interior provisional, amb objectes que recreen la vida ibera. En la propera fase, està previst realitzar els treballs interiors: reproducció del banc amb sacrifici ritual, l'estructura de combustió de la llar, el enlucimiento de les parets interiors, paviment interior, i la resta d'estructures i objectes documentats en l'excavació.

Tot el procés quedarà documentat amb **material audiovisual** per a una edició posterior amb fins divulgatius.

Durant la realització del camp de treball es promourà la **visita** al mateix camp i al jaciment en forma de visites guiades per al públic interessat.

Finalitzada la reconstrucció d'aquesta primera casa, quedarà a disposició del **públic en general**, de manera gratuïta com a visita complementària al jaciment de la Morrandà, per a una millor comprensió mostrant imatges probables, tangibles de la vida ibera

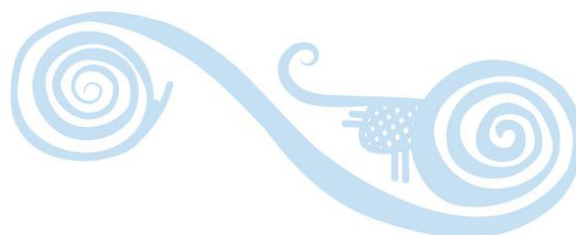
En campanyes posteriors es pretén realitzar la reconstrucció de tota la part excavada del poblat per mostrar així una visió més àmplia del conjunt històric.

*Imatge: recreació lliure de la vida del poblat
(la casa reconstruïda serà la que es troba al centre del dibuix)*

BIBLIOGRAFIA consultada (gràcies a la col.laboració del Dr. Arturo Oliver Foix)

- BELARTE, M. C. (2010): La casa ibérica. De la construcció a l'ús de l'espai. Societat Catalana d'Arqueologia. Barcelona.
- FLORS UREÑA, ENRIC; MARCOS DÍAZ, CARMEN; (1998) Avanç preliminar de les excavacions del jaciment ibèric de la Morranda (Ballestar, Castelló). Diputació de Castelló: Servei d'Investigacions Arqueològiques i Prehistòriques. Castelló
- MORER, JORDI; BELARTE, M. CARME; SANMARTI, JOAN; SANTACANA, JOAN; (2000): Experimentación en arquitectura protohistórica: el laboratorio de arqueología experimental de El Vendrell (Baix Penedés, Tarragona). Proto-história recente da Península Ibérica. Actas do 3º Congresso de Arqueologia Peninsular, V: 389-402, Associação para o Desenvolvimento da Cooperação em Arqueologia Peninsular (ADECAP). Porto.
- OLIVER FOIX, A. (2006): El Puig de la Nau, Benicarló. Museu de Belles Arts de Castelló. Castelló.

Interacció del voluntariat internacional

(Temps lliure: tardes i cap de setmana)

La vida en comunitat i el contacte amb la població local són aspectes clau del voluntariat internacional que permeten reduir distàncies, compartir experiències i comprendre diferents estils de vida, hàbits i formes de veure el món. Aquest contacte amb l'entorn es realitzarà en col·laboració amb altres entitats i organitzacions:

excursió guiada PARC NATURAL DE LA TINENÇA

excursió guiada PARC NATURAL DELS PORTS

participació en activitats locals dels pobles de la Tinença (Associacions de veïns)

visites guiades patrimoni cultural pobles de la Tinença (diferents entitats)

visita a l'excavació arqueològica del Puig de la Misericòrdia (Vinaròs) durant la mateixa activitat de l'excavació (director excavacions i director MBAC Dr Oliver)

CONCLUSIONS

L'objectiu final d'aquestes activitats és contribuir a la **dinamització turística i cultural** de la zona, ajudant així a la consolidació d'una activitat econòmica relacionada amb el turisme que permeti un poblament estable i sostingut.

Concretament, amb el camp de treball, pretenem a la vegada, **apropar el món iber als visitants d'una manera més immersiva i entenedora, i al mateix temps fer valdre el nostre entorn i la nostra cultura apropant-la a la quinzena de voluntaris internacionals arribats d'arreu del món.**

